

JÉZUS KRISZTUS ISTENE

„Istent csak Jézus Krisztus által ismerjük meg, sőt önmagunkat is csak Jézus Krisztus által ismerjük meg. Az életet és a halált csak Jézus Krisztus által ismerjük meg. Jézus Krisztuson kívül nem tudjuk sem azt, hogy mi életünk és mi halálunk, sem azt, hogy kicsoda Isten és ki vagyunk mi magunk. Így a Szentírás nélkül, amelynek egyetlen tárgya Jézus Krisztus, semmit sem ismerünk, és csak sötétséget és zűrzavart látunk Isten természetében és a saját természetünkben“ (Pascal, Pensées, 729).

Pascal óta a vallásos gondolkodás gyakran szembehelyezte „Jézus Krisztus Istenét“ a „filozófusok és a tudósok Istené“-vel. Sokan helytelenül értelmezték a tudós és misztikus gondolkodót, és eltúlozták ezt a szembeállítást. Amikor Pascal egy bizonyos racionalizmussal (a „more geometrico“ gondolkodó ésszel) szemben az „érzékeny szívet“ előtérbe helyezi és a metafizikai érvek elégtelenségéről beszél, egyrészt azt akarja hangsúlyozni, hogy az „ész“ érvei a „szív“ belső tanúságtétele és egy bizonyos intuíció hiányában elégtelenek, másrészt – helyesen – arra akar rámutatni, hogy az Isten élő megismerése „más rendből“ való, a szeretet rendjéből, mert a Szentírás Istene Szeretet. Ábrahám, Izsák, Jákob és Jézus Krisztus Istene, akit nekünk a Biblia kinyilatkoztat, megszabadít minket minden bálványimádástól, – megóv attól, hogy az élő Istent összekeverjük egy dologgal vagy a magunk alkotta fogalmakkal.

I. „Ő a láthatatlan Isten képmása“ (Kol 1,15)

Az őskeresztény reflexió Krisztusban, az élő Isten Fiában (Mt 16,16) ismerte fel Isten misztériumát. Amikor a Messiás küldetését megértette és azonosította személyével, felismerte, hogy **K i n e k a Fia**, tehát hogy egyedülálló viszony fűzi az Atyaistenhez.

„Az ősegyház nemcsak Jézus személyét és sorsát értelmezi a ‚Fiú‘ és az ‚Isten Fia‘ címek révén, hanem magukat ezeket a címeket is új módon értelmezi Jézus élete, halála és feltámadása fényében. Jézus konkrét története és sorsa így Isten természetének és cselekvésének magyarázatává vált. Jézus konkrét történetét és sorsát úgy értelmezték, mint magának Istennek a történetét és életét. (...) Isten eszméjének a Kereszt és a Feltámadás szerinti keresztény értelmezése krízishez, sőt forradalomhoz vezet az Isten-értelmezésben. Isten hatalmát az erőtlenségben nyilatkoztatja ki; mindenhatósága egyben minden-szenvedés; örökkévalósága, amely az időn uralkodik, nem merev változhatatlanság, hanem mozgás, élet, szeretet, amely közli magát azzal, ami tőle különböző... Isten istensége nem más, mint szabadsága a szeretetben. Istennel nem úgy találkozunk, hogy elvonatkoztatunk mindattól, ami konkrét és meghatározott, hanem teljesen konkrétan a Názáreti Jézus történetében és sorsában. Maga a Szentírás levonta ebből a következtetést, és Jézus Krisztust nemcsak Isten Fiaként, hanem Istenként jelölte meg“ (W. Kasper: Jézus a Krisztus).

A Korintusiaknak írt 1. levél elején olvassuk a „botrányt“, a scandalum Crucis-t, amelyről Origenész így ír (In Jo. I, 231): „Mernünk kell kimondani, hogy

Krisztus jósága nagyobbak és istenibbnek jelenik meg, valóban az Atya képmására, amikor megalázza magát a halálig, mégpedig a kereszthalálig menő engedelmisségben (vö. Fil 2,6-8); ez a jóság jobban megjelenik így, mint ha elidegeníthetetlen javának tartotta volna az Istennel való egyenlőséget, és visszautasította volna azt, hogy rabszolga legyen a világ üdvösségéért.“ – Ez a „jobb“, ez a „nagyobb és istenibb“ mindig túlhalad minden várákozáson és vágyon, ez mozgatja a hívőt a minden elképzelhetőn túlmutató, hallatlan isteni misztérium felé. Mindez azt követeli az embertől, hogy túlhaladjon nemcsak értelme és akarata dinamizmusának minden „tárgyán“, hanem még a zsidók Isten-képét is túlszárnyalja, és a m e g t é r é s révén a szabad Szeretet ingyenességében fedje fel a Misztériumot.

De ha így túlhaladunk minden racionalizmuson – Isten mindig „nagyobb“, mint amit Róla tudunk, megismerünk, kifejezünk –, nem esünk a másik végletbe, az irracionalizmusba vagy a fideizmusba. Isten a saját képmására teremtette az embert, tehát az képes Őt valamiképpen megismerni és szeretni; a Teremtő tiszteletben tartja a szellem képességeit. Ha Ő szól, feltételezi, hogy értelmes ember válaszol neki. De nem beszélek addig ki-voltárról, „természetéről“, amíg Őt magát meg nem hallgatom. Mert igaz van Pascalnak: Csak Isten beszél helyesen Istenről. Nem a hit előtti keres értelmem, hanem a hiten belül. A maga teljességében felfogott Kinyilatkoztatáson belül szólítom értelmemet, hogy hallgassa a Kimondhatatlan szavát. Ez a Kimondhatatlan teljes szabadságban fejezi ki magát, mert szabad Szeretet: és ténylegesen Kifejezése, Képmása Jézus Krisztus.

A kinyilatkoztatás feltárja nekünk a Szeretet-Istent, aki hallatlan ingyenességében addig megy el, hogy Fiát adja értünk. „Úgy szerette Isten a világot . . .“ (Jn 3,16) Jézus tanítása, műve, élete és halála Isten végső kinyilatkoztatása.

Jézus Krisztus Istenének neve és arca van. Neve Jahve. Egyetlen, személyes Isten, aki az atyáknak, Ábrahámnak, Izsáknak, Jákobnak és Mózesnek kinyilatkoztatta magát. Az exegéták sokat írtak, vitatkoztak az égő csipkebokor jelentéről (Kiv 3). Mit is jelent Jahve? „Én vagyok, aki vagyok“, vagy: „Én vagyok, ÉN VAGYOK.“ Isten inkább elrejti, semmint megmutatja magát. De az összefüggésből és az egész ószövetségi üdvösségtörténetből arra következtethetünk, hogy J a h v e tulajdonképpen E m m a n u e l : vagyis választott népével van, jelen van viszontagságos történetében, óvja, vezet, irgalmas és hűséges a bűnös és hűtlen nép iránt. Üdvözítő, szabadító Isten.

A nagy próféták (Ózeás, Izajás, Deutero-Izajás, Jeremiás . . .) tanításából a hűséges, jóságos, irgalmas Isten arca tárul elénk. Az igazságosság, jog, törvény Istene is jelen van természetesen, de egyre inkább a szerető-könyörülő-szabadító Isten arcvonásai bontakoznak ki, azé az Atyáé, akiről majd Jézus beszél az evangéliumokban, akit véglegesen Jézus nyilatkoztat ki. Jeremiás prófétánál Isten legsajátosabb tulajdonsága a „heszed“, az irgalmas és hűséges szeretet, sőt az anyaián gyengéd szeretet (rahamim): „Így szólt az Úr: Kegyelmet talált

a pusztában a nép: Örök szeretettel szerettek, azért megőriztem irántad irgalmasságomat" (31,2-3). Isten nagylelkű szeretete főleg a bocsánatban, az irgalmasságban nyilatkozik meg. Jeremiás jövődőlése már az új szövetséget jelzi előre: „Igen jönnek napok – mondja az Úr –, amikor új szövetséget kötök Izrael házával és Juda házával. De nem olyan szövetséget, mint amelyet atyáikkal kötöttem azon a napon, amikor kézenfogva kivezettem őket Egyiptom földjéről. Azt a szövetségemet ugyanis megszegték, s ezért meg kellett mutatnom, hogy ki az uruk – mondja az Úr. Ez lesz az a szövetség, amelyet majd Izrael házával kötök, ha elérkeznek azok a napok – mondja az Úr: Bensejükhöz adom törvényemet, és a szívükbe írom. Én Istenük leszek, ők meg az én népem lesznek. És többé nem lesz szükség rá, hogy az egyik ember a másikat, testvér a testvérét így tanítsa: Ismerd meg az Urat, mert mindnyájan ismerni fognak a legkisebbitől a legnagyobbig – mondja az Úr –, mivel megbocsátom gonoszságait, és vétkeikre többé nem emlékezem" (Jer 31,31-34).

II. Jézus Krisztus Istene: az Atya

Amikor Szent János első levelében azt ismétli, hogy „Isten Szeretet” (4,8 és 16), az egész keresztény hagyománnyal ezt úgy kell értenünk, hogy a szeretet nem egy attribútuma (meghatározója, jelzője) Istennek, még csak nem is a legfontosabb a többi között, hanem alany: maga a Szeretet mindenható, bölcs, szabad, jó, szép... Mindezek a Szeretet dimenziói; és ez jelenti az új szövetség újságát az óhoz viszonyítva. „Isten mindenhatósága szöges ellentéte annak a potenciának, amelyet az emberek képzelnek el született gyengeségükben, és amelyet – most, hogy gazdagok és erősek lettek – visszautasítanak, mint vetélytársat. Az isteni mindenhatóság a hatalom csúcsán egy gyermek sebezhetősége, aki jászolban fekszik és azé a fiatalemberé, akit keresztre szegeztek. Amikor a liturgiában így imádkozunk: „Örök és mindenható Isten...”, miért olyan nehéz emlékeznünk Jézus szavaira: „Aki engem lát, látta az Atyát”? Nincs más Isten, mint Jézus Atyja” (F. Varillon SJ).

„Áldalak téged, Atyám... mert a kicsiknek nyilatkoztattad ki ezt...” (Mt 11,25) – A Máténál olvasható „ujjongó himnuszban” Jézus feltárja az Istenmegismerés nyitját, feltárja nekünk Istenét. Jézus istensége teljes nagyságában tör elő szavaiból, ugyanakkor mélyen emberségünkben gyökerezik. A tanítványok korábban elámultak hatalmán: „Még a démonok is engedelmeskednek neki...” Csodáit látva a nép is szent félelemmel magasztalja Isten, hogy „embernek ekkora hatalmat adott...” Jézus a Lélek erejében mutatja meg hatalmát, isteni szuverénitását. A Szentlélek lebeg felette nyilvános fellépése elején, amikor a kereszteléskor a mennyei szózat (az Atya hangja) ezt mondja: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik.” Jézus a Lélekben áll az Atya előtt, benne mondja A b b a, Édesapám. Benne ad hálát ujjongva az Atyának (Lk 10,21).

Jézus hálaadása kettős, ahogy J. Guillet SJ magyarázza:

„Egyazon lendülettel ad hálát azért, hogy egyedül az Atyához tartozik, hogy csak Ő látja, csak Vele osztja meg egyedülálló módon intimitását és birtokolja azt teljesen; ugyanakkor pedig hálát ad azért, hogy általa ismerik meg a kicsik (szegények) ennek a megközelíthetetlen bensőségnek kimeríthetetlen gazdagságát. (...) Mivel ő az egyetlen Fiú, mivel mindig abból a forrásból él, ahonnan minden gazdagság fakad, az isteni nagylelkűség minden megnyilvánulása az egyetlen szeretet elé állítja, amelynek gyümölcse. Mivel ő a Fiú, aki egész létét az Atyától kapja, mivel tökéletesen megéli a teremtmény teljes függését és gyökeres kifosztottságát, öröme amiatt, hogy az Atya szeretetét kapja, a szegényekkel való érintkezésekor fakad fel belőle, akik — mivel semmijük sincs — csak kaphatnak. Így hálaadása egyszerre, elválaszthatatlanul, a teremtmény és a Teremtő hálaadása, a szegényé és a Fiúé: azé, aki semmivel sem rendelkezik, és azé, aki valóban mindent visszaadhat az Atyának, mindazt, amit Tőle kap.”

A Fiú így nyilatkoztatja ki az Atyát a szegényeknek, akik aztán benne, vele együtt hálát adhatnak az Atyának mint fiak: „Mivel pedig fiak vagytok, Isten elküldte Fiának Lelkét szívünkbe, aki ezt kiáltja: Abba, Atya!” (Gal 4,6; vö. Róm 8,16)

Jézus hálaadása az Eukarisztiában, főpapi imájában és főleg szenvedésében és kereszthalálában teljesebbé válik, amikor végleg kinyilatkoztatja az Atya irántunk való szeretetét és istenfiúi mivoltát. Megdicsőülése a kereszti titkának kifejezése lesz. Amikor eljön „órája”, amikor szeretetének végső tanújelét adja (Jn 15,13), amikor minden beteljesedik a végletekig menő engedelmisségben (Jn 19,30), akkor a Fiú teljesen visszaadja önmagát az Atyának, akitől mindent kapott, és ebben a szerető önatadásban kiárad a Lélek: nyilvánvaló lesz, hogy az Atya és a Fiú szeretetsókja a Lélek. Eddig is a Lélek helyezte őt fiúi állapotába, Ő adta „személyiségét”, Benne kapott és adott vissza mindent az Atyának. Benne élt Fiúként, kereste az Atya tetszését; most Benne lesz engedelmes egészen a kereszthalálig (Fil 2,6-8). Az örök Lélek által átadja magát szeplőtelen áldozatul Istennek (Zsid 9,14). És a Szentlélek majd véglegesen kinyilatkoztatja az Egyháznak Jézus életének és küldetésének mély értelmét, vele együtt pedig Isten teljes misztériumát, — azt, hogy Isten Szeretet (1Jn 4,8.16), és hogy valamennyien az Atya gyermekei lehetünk a Fiúban (Róm 8,14-17).

III. Fiak a Fiúban

Jézus Krisztus úgy mutatkozik meg az embereknek, mint aki kinyilatkoztatja Isten igazságban és egyszersmind akit Isten kinyilatkoztat (Mt 11,27). Az a kapcsolat pedig, amely Jézust Istenhez fűzi, az az ontológiai kapcsolat, amely kettőjüket egyesíti, Istennek az emberekre vonatkozó üdvösségtervén belül tárul fel: „Áldott legyen az Isten, Urunk Jézus Krisztus Atyja, aki Krisztusban minden mennyei, lelki áldással megáldott minket! Benne választott ki a világ teremtése előtt. (...) Szeretéből arra rendelt, hogy (...) Jézus Krisztus által fogadott fiaivá legyünk...” (Ef 1,3-5) „Nézzétek, mekkora szeretetet tanúsított irántunk az Atya: Isten gyermekeinek hívnek, és azok is vagyunk...” (1Jn 3,1). Hinni Jézus Krisztus Istenében tehát ezt jelenti: csatlakozni Isten atyaságához kettős irány szerint: először szívvel és akarral elfogadni Isten ránk vonatkozó

atyai tervét, majd abban felismerni a „megértés” által Krisztus isteni születésének misztériumát, amelyben a hit részesít bennünket.

Hogyan történik ez a kettős mozzanat?

A) **Isten atyaságának kinyilatkoztatását** röviden így írhatjuk le. (Részletesebben lásd J. Guillet „Isten” cikkét a Bibliikus Teológiai Szótárban.) Ha hittel és engedelmességgel hallgatjuk, amit Isten a Bibliában önmagáról mond, akkor feltáruul előttünk Ábrahám, Izsák és Jákob Istenének titka. „Isten nem egyformán beszél magáról az ó- és az újszövetségben, akkor, amikor prófétái és akkor, amikor Fia által szól hozzánk (Zsid 1,1k). Az ÓSz és ÚSz közötti különbség minden másnál jobban megmutatkozik itt, és ezt okvetlenül tekintetbe kell vennünk, mert „Istent soha senki sem látta; az egyszülött Fiú, aki az Atya kebelén van, ő jelentette csak ki (Jn 1,18). Amennyire vissza kell utasítanunk az ÓSz „bosszúálló” és az ÚSz „jó” Istenének eretnek szembeállítását, éppen annyira fenn kell tartanunk, hogy egyedül Jézus Krisztus tárja fel előttünk a két Szövetség egyetlen Istenének titkát” (BTSz 617).

Isten véglegesen Jézus Krisztus halálában nyilatkoztatja ki önmagát. „Ő tulajdon Fiát sem kímélte, hanem odaadta mindnyájunkért; hogyan ne ajándékozna nekünk vele együtt mindent?” (Róm 8,32; vö. 5,8.) Amikor az Atya saját Fiát odajándékozta, már semmit sem tart meg magának, csak adhat. Benne, a Fiúban van a bűnök bocsánata (Csel 5,31), „benne van szabad utunk az Atyához” (Ef 2,18); „Krisztus Isten misztériuma” (Kol 1,17; 2,2). „Ez az örök élet, hogy . . . megismerjék az egyedül igaz Istent és akit küldött, Jézus Krisztust” (Jn 17,3). Ezért mondja Szent Ágoston: „Non est aliud Dei mysterium, nisi Christus Jesus”. „Aki engem látott, látta az Atyát” (Jn 14,9).

„Jézus Krisztus Istene az ő Atyja. Amikor Jézus hozzá beszél, a gyermek meghittségével és lendületével teszi ezt: Abbal De egyben Istene is Ő, mert az Atya, aki istenségét nem kapta, hanem önmagában birtokolja, egészen átadja azt öröktől fogva nemzett Fiának és a kettőjüket egyesítő Szentléleknek. Jézus így kinyilatkoztatja nekünk az Atya és az Isten azonosságát, Isten misztériumának és a Szentháromság misztériumának azonosságát. Pál háromszor ismétli azt a formulát, amely ennek a kinyilatkoztatásnak a kifejezője: „Isten és a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja” (Róm 15,6; 2Kor 11,31; Ef 1,3). Krisztus azon a módon nyilatkoztatja ki nekünk az isteni Szentháromságot, amely — ha szabad így mondanunk — egyedül hozzáférhető számunkra; az az út ez, amelyre Isten eleve rendelt bennünket akkor, amikor a maga képmására teremtett: a fiú függés útja.” (BTSz 628).

Az Isten atyasága — Isten „atya-mivolta” — tehát a keresztyény kinyilatkoztatás sajátossága. Igaz, az emberiség vallási tudatában, pl. bizonyos pogány mítoszokban is, megtalálható az Isten „atyaságának” bizonyos nyoma. De éppen mivel az „Atyaság” Isten teljes és egyetlen kinyilatkoztatása, ezekben az elképzelésekben (bármilyen durvák legyenek is: istenek isteneket nemzenek vagy istenek embereket nemzenek . . .) az isteni archetípus nyomait láthatjuk, hiszen az ember valóban Isten képmására teremtett lény. A bűn miatt persze eltorzult az Istenről alkotott kép (Róm 1,23), ezért a kinyilatkoztatás morális szükségszerűség volt, hogy az ember felismerje az igaz Isten arcát. „Hogy az ember

biztosabban rátaláljon az igazságra, maga az Igazság, Isten, Isten Fia, emberi természetet vett fel, megőrizve isteni természetét. Ő lett a hit szerzője és egyzersmind támasza: az Istenember, emberi természete által az Istenhez vezető út lett az ember számára. Ő ugyanis az Isten és az emberek közvetítője: az ember Jézus Krisztus." (Szent Ágoston, De Civ. Dei, XI, 2)

B) De ezek után lássuk a második mozzanatot: **hogyan csatlakozik az ember Isten atyaságához**, hogyan vallja meg Jézus Krisztus Istenét?

A kinyilatkoztatás értelme és célja: hirdetni „az élet Igéjét”, „az örök életet, mely az Atyánál volt és megjelent nekünk”, hogy „ti is közösségben legyetek velünk; a mi közösségünk ugyanis közösség az Atyával és Fiúval, Jézus Krisztussal” (1Jn 1,2-3). A hit aktusa formálisan abban áll, hogy csatlakozunk Isten atyaságához, amely Jézus Krisztusban jelent meg, vagyis hisszük, hogy Krisztus az Isten Fia, és így örök életünk lesz (Jn 20,31). Így leszünk fiak a Fiúban: Krisztust elfogadjuk testvérünknek az Atya kezéből, és ezzel belépünk a fogadott fiúság kegyelmébe. A hit tehát az Üdvözítőnkbe vetett bizalommal kezdődik; de ez magával vonja a megtérést, a lelki halált, vagyis azt, hogy elfogadjuk sorsunk megváltozását; ekkor az Egyházban hallott Krisztus szavához csatlakozva új életre születünk.

1) Az Üdvözítő Krisztus. — Mindazok, akik befogadják a megtestesült Igét, hatalmat kapnak, hogy Isten gyermekeivé legyenek (Jn 1,12). A világba jövő világosságot és életet nem fogadja be a sötétség, a hazugság és a gonosz (bűn). Az ember első kötelessége, hogy higgyen az Atya ajándékában, kitaruljon neki. Higgyen abban, hogy Isten szereti teremtményét bűnös állapotában is: Fiát adja érte. „Arról ismertük meg (Isten) szeretetét, hogy életét adta értünk” (1Jn 3,16). „Megismertük a szeretetet, amellyel Isten szeret bennünket, és hittünk benne” (1Jn 4,16). Akkor ismerjük el ezt a szeretetet, amikor elismerjük Krisztust mint Üdvözítőt és Urat. „Így benne hinni annyi, mint megérteni, hogy egyedülálló és kivételes lény, közvetítő az Isten és az emberek között, hogy Isten neki adott át minden hatalmat az égben és a földön: ítélni, megismertetni Istent, hirdetni az igazságot, megbocsátani a bűnöket, kiírasztani a Szentlelket. Ez annyi, mint megérteni, hogy ő az élet és a halál Ura, hogy ő adja az örök életet, hogy ő maga a Feltámadás és az Élet. Hinni, hogy ő az Isten Fia mindenek előtt annyi, mint tudni, hogy ő Isten szeretettje, hogy Isten minden teremtményt az ő kezébe helyezett, hogy az Atya mindazokat gyermekeivé fogadja, akik Krisztusa üdvösségére hagyatkoznak.” (J. Moingt SJ)

2) Lelki halál. — Az előbb vázolt aktushoz természetesen a hit kegyelmére (világosságra és erőre) van szükségünk. Ezt Krisztus Lelke adja meg. De az Üdvözítőre való hagyatkozás azt is magában foglalja, hogy belépünk „húsvéti misztériumába”: a szenvedésen és a halálon át jutunk el a feltámadásra. Az embert a bűn állapotában a test kívánsága (az élvezetek) és a „világi hatalom” (gőg, függetlenség és bírvágy) megakadályozzák abban, hogy az ismeretlenre hagyatkozzék, hogy megtegye a „hit ugrását”, amely egész életét

megváltoztatja. A hit aktusa fájdalmas folyamat (mielőtt az öröm forrása lenne). Isten megadja kegyelmét, de ez a kegyelem, amely Isten oldaláról hatalmat ad a megtéréshez, az ember részéről ellenállásra talál. A nehézségek és a kísértések legyőzése, az „éjszaka” után következik a biztonság, a fény, az öröm. A nagy megtérők példája mutatja, hogy a hit állandó küzdelmet jelent a hitetlen ellenében, aki mindannyiunkban ott rugdalózik az „ösztoke” ellen.

3) A szív megtérése. — Hogy a hit nehézségeit legyőzze, az embernek meg kell értenie Isten szándékait, és meg kell tanulnia szeretni. A szív megtéréséről van szó. A hit aktusát sokszor azért utasítja vissza az ember, mivel fél, hogy egy másik ragadja meg és az ismeretlen felé viszi, mivel szégyelli, hogy egy nálánál nagyobb üdvözítse. Önmagát akarja megváltani. Nos, az isteni kegyelem ettől a félelemtől és szégyentől is megszabadít. A Jézus Krisztusban megjelent isteni „filantrópia” fegyverzi le; csak legyen kicsi, alázatos, gyermek! Hagyja magát szeretni az Atya által! Ragadja meg Isten feléje nyújtott kezét. Ebben segíti az egyházi közösség, ahol Krisztus szavát, hívását hallja. Az Egyházban a közös hit közösségi megtapasztalása alakítja a lelkiismeretet: Krisztus szétárasztja — Lelke által — a gyermekség, a „fogadott fiúság” kegyelmét. A hit egyik szellemtől a másikig a Lélek „kommunikációja” révén terjed. Az Egyház nemzedékről nemzedékre tanúskodik arról, hogy Isten szeretet, hogy elsőnek szeretett (vö. Jn 1,48; 1Kor 13,12; 1Pét 1,20; 1Jn 4,10.19). Ezt fejezi ki a megkeresztelt felvétele a krisztusi közösségbe. (És ez adja meg a gyermekkereszttség értelmét is: az Egyház tanúsítja, hogy Isten, az Atya szereti az újszülöttet, és gyermekévé akarja fogadni. Később az öntudatosodással a „gyermek” igennel válaszol az Atya „előző” szeretetére.)

Isten Atyaságának elfogadásával az ember új életre születik. De a hit életére való újjászületés egész élete során tart, hogy egyre mélyebben beépüljön Krisztus Testébe, és egyre jobban áthassa őt az istengyermekség Lelke. A hit a mi oldalunkról nem olyan aktus, amelyet egyszer s mindenkorra megtettünk, és amelyben „berendezkedhetünk”, hanem élő kapcsolat Krisztussal, amelyet szüntelenül megtör a bűn, tehát állandóan szükség van a kommúnió helyreállítására. Végeredményben egy Másik építi hitéletünket, azt a láthatatlan istengyermekséget, amely már valós, amelyet a világ nem ismer, amelynek hallatlan gazdagságát csak akkor fogjuk látni, amikor megjelenünk az Atya előtt, és „látni fogjuk Őt, amint van” (1Jn 3,1-3).

Addig Jézus hangja — a Lélek által — állandóan mint meghitt, testvéri hang szól hozzánk szívünk mélyén; az Egyház emberi hangja ezt fejezi ki: ez az igazság, a reménység és az öröm hangja.